

ZKUŠENOSTI S PROVOZEM DOMŮ S PEČOVATELSKOU SLUŽBOU V CHRUDIMI

Ivana Bohatá

V Chrudimi jsou tři domy s pečovatelskou službou (dále jen DPS) s celkovou kapacitou 71 bytových jednotek I. kategorie, z nichž DPS v Soukenické ulici, o kterém bych se chtěla dnes zmínit, je koncipován tak, aby nesloužil pouze obyvatelům domu, ale mohl být využit širou seniorskou veřejností. V domě je i zázemí pro ředitelství organizace.

Tento DPS je novostavbou. Protože objekt je v historické části města, zvolil architekt odpovídající výrazové prostředky pro nenásilné splnutí objektu s okolím.

Vlastní objekt je řešen ve dvou samostatných sekcích, z nichž jedna s 30 byty je DPS a druhá s 30 malobyty pro seniory a invalidní důchodce. Obě sekce jsou propojeny tak, že umožňují nájemcům malobytů využívat služeb DPS.

Všechny byty v části DPS i další společné prostory jsou bezbariérové a jsou vybaveny signalizačním zařízením pro přivolání pomoci. Převážná část bytů je navržena pro jednu osobu, 6 bytů je pro vozíčkáře a dva byty jsou pro dvojici.

Bytové jednotky jsou tvořeny prostorným pokojem s kuchyňským koutem. Součástí kuchyňského koutu je kuchyňská linka á 150 cm s varnou deskou, nerezovým dřezem a potravinovou skříň a je zde počítáno s místem na lednici. Na chodbě je umístěna vestavěná skříň. Sociální zařízení je osazeno umyvadlem, bezbariérovým sprchovým koutem se sedátkem a madly, dále pak standardním WC kombi s umístěním sklopných madel.

K příjemnému komfortu bytu slouží balkon, který je obyvateli velmi využíván.

Vlastní vybavení obytné místnosti je záležitostí obyvatele bytu.

Vchodové dveře do bytu jsou vybaveny zámky s možností otevření zvenku i při zamčených dveřích z bytu.

Ve vstupní části domu je umístěna recepce, prostory pro obsluhu personál se samostatným sociálním zázemím a odpočinkovým koutem pro pohotovostní službu.

Nákladní výtah je vybaven sedátkem a madly.

Po obvodu chodeb jsou po obou stranách madla a okopové lišty. DPS je vybaven informačním systémem, který je přehledný, s dostatečně velkým písmem, na každém podlaží jsou pro orien-

taci klientů umístěny nástěnné hodiny s datem a názvem dne, osvědčilo se nám barevné odlišení podlaží.

Na chodbách jsou vybavené prostory pro sousedské posezení, v blízkosti těchto posezení je umístěno společné WC).

Byty v DPS jsou pronajímány na základě nájemní smlouvy podle § 9 a §10 zákona č. 102/1992 Sb., která je uzavřena mezi městem Chrudim a obyvatelem DPS a to na dobu neurčitou. Nájemné a úhrada za plnění spojené s udržováním bytu (úhrada za služby) se stanoví podle výpočtu, provedeného v souladu s Cenovým výměrem Ministerstva financí č. 01/2002 ze dne 28. listopadu 2001, kterým se vydává seznam zboží s regulovanými cenami. Ostatní práva a povinnosti pronajímatele vyplývají zejména z Občanského zákoníku a obecně závazných právních předpisů, jakož i z ustanovení Ubytovacího řádu domu s pečovatelskou službou. Součástí nájemní smlouvy je i protokol o vybavení bytu.

Kritéria pro umístění do DPS schválené radou města:

1. občan je obyvatelem města Chrudim;
2. potřeba úkonů pečovatelské služby, případně domácí ošetrovatelské péče;
3. zdravotní důvody, které posuzuje geriatr;
4. osamělost s nutností pomoci v běžném chodu domácnosti (rodinní příslušníci bydlí mimo Chrudim, bezdětní apod.);
5. ostatní.

Procedurální postup při podávání žádosti do DPS:

Občan podá žádost, která je uložena v CSSP (Centrum sociálních služeb a pomoci Chrudim -provozovatel DPS). K žádosti jsou přiloženy následující doklady:

- informace o sociálním šetření u žadatele, které provádí sociální pracovnice CSSP ihned po podání žádosti;

- vyjádření geriatra o zdravotním tj. fyzickém a psychickém stavu žadatele za účelem zhodnocení indikace či kontraindikace přijetí do DPS;
- u osob zdravotně postižených mladšího věku posudek zdravotní indikace k přijetí vypracovaný jeho praktickým lékařem;

Uvedená vyjádření posuzují společně vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ a ředitelka CSSP, kteří vydají doporučující nebo nedoporučující vyjádření k žádosti. Při rozhodování o umístění není přihlíženo k délce doby podaných žádostí, neboť **rozhodující je potřeba péče.**

Provoz DPS zajišťuje **Centrum sociálních služeb a pomoci Chrudim** (dále jen CSSP), které bylo zřízeno na základě doporučení městské rady v r. 1993 jako **příspěvková organizace města.**

CSSP poskytuje a koordinuje sociální služby pro všechny potřebné obyvatele města.

Předmět hlavní činnosti CSSP:

- zajišťování terénní pečovatelské služby;
- provoz domů s pečovatelskou službou;
- provoz klubů seniorů;
- provoz domácí ošetrovatelské péče;
- provoz azylového domu;
- provoz ústavu pro mentálně postiženou mládež s denním pobytem;
- provoz jeslí;
- provoz půjčovny kompenzačních pomůcek;
- informační, koncepční a poradenská služba;
- pod CSSP byl zařazen i projekt „Zdravé město“.

Činnost CSSP řídí ředitel jako statutární orgán jmenovaný radou města.

Pečovatelská služba je poskytována všem potřebným na základě žádosti samotného občana, jeho příbuzných, známých, sousedů, lékaře, sociálních pracovníků v nemocnicích apod., a to

v souladu s vyhláškou MPSV č. 182/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Pečovatelská služba je poskytována jako terénní služba v domácnostech občanů, v domácnostech DPS, nebo jako služba v azylovém domě.

Provoz v DPS je zajištěn tak, aby byla zachována důstojnost člověka, je respektováno jeho soukromí s tím, že pokud pomoc potřebuje, je mu dostupná 24 hodin denně sedm dnů v týdnu. Rozsah služeb v DPS umožňuje klientům setrvat v DPS co nejdéle, umístění do domova důchodců se stává výjimkou.

Pečovatelky pracují v jednosměnném provozu s postupným nástupem do zaměstnání. Ve všední dny nastupují pečovatelské pohotovostní služby v 18,00 hodin, v sobotu, neděli a ve svátek je pohotovostní služba v DPS 24 hodin.

Povinnost pečovatelské je zabezpečit pomoc klientům DPS – při své činnosti se řídí pokyny uvedenými v pohotovostní knize (kde jsou uvedeny např. informace o zhoršeném stavu jednotlivých klientů, u stanovených klientů dohled, nebo podání léků, podání, případně příprava snídaně, oběda, večeře, hlídání pitného režimu, kontrola vypnutí elektrických spotřebičů, příp. vypnutí jističe atd.).

V každém bytě je instalováno signalizační zařízení, kterým si klient může přivolat pomoc. Spínací tlačítka jsou u lůžka a v koupelně.

Při koncipování celkové funkce domu se myslelo na okolnost, že dům bude sloužit nejenom vlastním obyvatelům domu, ale ve značné míře i ostatním seniorům a potřebným obyvatelům města jako zázemí pro poskytování sociálních služeb a společenského eventuelně sportovního vyžití.

Zázemí DPS umožňuje poskytovat služby:

- pedikéra (provádí i perličkovou masáž DK),
- kadeřníka,
- maséra,
- středisko osobní hygieny umožňuje nejen koupání, sprchování v bezbariérovém sprchovém koutu, ale i možnost využít perličkovou masáž celého těla,
- praní a žehlení prádla.

Tyto služby využívají jak obyvatelé všech DPS, tak seniori a potřební obyvatelé města – všichni na základě „Rozhodnutí“ dle vyhlášky č. 182/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Zaměstnanci těchto úseků jsou zaměstnanci CSSP.

Pro udržení dosavadních tělesných a duševních schopností se v zázemí DPS poskytují řada aktivizačních programů jak skupinových, tak individuálních a k tomu slouží:

- tělocvična, kde probíhá cvičení 5x v týdnu a to podle postižení klientů na židlích, míčích, žíněnkách, při hudbě;
- společenská místnost s kuchyňkou, šatnou a WC je využívána – k setkávání věřících, pro cvičení paměti, pro muzikoterapii, dále jako kavárna, učebna „Chrudimské univerzity třetího věku“, pro pořádání besed, přednášek, koncertů, k pořádání akcí u příležitosti Velikonoc, Vánoc, pro společné oslavy kulatých jubilej našich klientů apod.,
- Klub seniorů,
- Občanské sdružení „Společnost seniorů a jejich přátel“;
- jídelna;
- místnost pracovní terapie;
- půjčovna kompenzačních pomůcek;
- jedna místnost je využívána jako výstavní síň pro práce seniorů, které jsou vytvořeny v rámci našich aktivizačních programů, pro výstavy prací dětí a mládeže s mentálním postižením, dochází k výměnným výstavám s partnerským městem Ede v Holandsku. Tuto místnost využíváme na akce v rámci projektu „Zdravé město“ – např. pro veletrh informací apod. . .

K domu patří i menší zahrada.

Vyjmenované aktivity slouží k obnovení komunikace, spontánnosti, kreativity, navázání nových přátelství a v neposlední řadě k poznání instituce, která je schopna v případě zhoršeného zdravotního stavu najít tu nejlepší cestu pomoci. DPS v Chrudimi tak neslouží pouze obyvatelům tohoto domu, ale je otevřen široké veřejnosti. Kromě stávajících 30 klientů – nájemců se během týdne v DPS vystřídá kolem 240 obyvatel města, kteří využívají buď péči, nebo navštěvují aktivizační programy.

Dle mého názoru a zkušeností s činností poskytování sociálních služeb v Chrudimi se jeví jako vhodné projektovat domy zvláštního určení s pokud možno co největší variabilitou jeho dispozice. Při projektování je nezanedbatelnou věcí využívat materiály, které v co největší míře zabraňují pronikání hluku do vlastních bytů jednak ze společných prostor, jednak i z vedlejších bytů.

Jde o vytvoření maximální možné pohody bydlení pro člověka procházejícího často velmi komplikovaným duševním i tělesným stavem.

Naše představa před otevřením domu s pečovatelskou službou v Soukenické ulici byla taková, že tento dům nebude sloužit pouze obyvatelům tohoto domu, ale otevře se široké veřejnosti.

Tato představa se nám splnila a navíc se nám podařilo částečně přenést i kulturní život města do prostor našeho zařízení.

Tato skutečnost je daná umístěním domu a jeho snadnou dostupností pro většinu městských obyvatel. K tomuto domu jsou organizačně přičleněny další objekty CSSP, čímž je postupně budován celkový komplex potřebných služeb města.

Několikaletá zkušenost ze zajišťování sociálních služeb v Chrudimi v souvislosti s budováním domů s pečovatelskou službou jednoznačně ukazuje na správnost zvolené koncepce, což je budování domů pokud možno v blízkosti centra města, domy volit velikosti do 50 bytů, využívat též objektů původní zástavby, čímž zároveň dochází k zvelebení města.

I moje zkušenosti z pracovních stáží v partnerském městě Ede v Holandsku ukazují na menší, individualizovanější a humánnější zařízení. Stále větší část péče se děje v domácím prostředí nebo alespoň v prostředí tzv. chráněných bytů. Tato péče je levnější a přitom pro starší populaci i jejich příbuzné důstojnější. Dlouhodobé zkušenosti z takto pojímané pečovatelské služby v Holandsku přesvědčují o tom, že není aktuální pouze v etické rovině, ale i z důvodů ekonomických.

Na závěr bych chtěla zdůraznit, že každému příjemci sociálních služeb musí být poskytována právě taková péče, kterou potřebuje.

Vidím jako nutné nabízet široké spektrum služeb poskytovaných v domácnostech, ale současně zabezpečit i intenzivní péči tam, kde je nezbytně třeba.

Tento přístup vyžaduje monitorování potřeb příjemce a poskytnutí cílené služby. Jen takto řízené služby jsou humánní i ekonomické pro společnost.

Patří sem i programy zabezpečující trvalý kontakt klienta se „svým centrem“ poskytujícím jistotu pomoci v případě naléhavé potřeby.

Kvalita řízení a poskytování sociálních služeb je přímo úměrná kvalitě personálu.

Při své každodenní práci si stále více uvědomuji, jak je nesmírně důležité, aby byl lidem dán vhodný životní prostor. Jak je důležité, aby každý člověk bez rozdílu věku a postižení měl možnost být ve středu dění a necítil se na okraji společnosti.

Stará čínská moudrost praví: „Tešeme okna a dveře a stavíme dům, ale teprve to nic uvnitř přivodí pravý smysl domu“.

*Ivana Bohatá
ředitelka Centra sociálních
služeb a pomoci,
Chrudim*

